

ORO NAVIGACIJA

AKCINĖ BENDROVĖ „ORO NAVIGACIJA“

ANTIKORUPCINĖS VADYBOS SISTEMOS VERTINAMOSIOS ANALIZĖS SANTRAUKA (ATASKAITA)

2023 m. vasario 3 d. Nr. 10-266
Vilnius

ATASKAITINIS LAIKOTARPIS: 2022-01-01 - 2022-12-31

VERTINAMOSIOS ANALIZĖS DATA: 2023 m. sausio 25 d.

DALYVAVO: Antikorupcinės atitikties funkciją vykdančias ir Bendrovės generalinio direktoriaus įsakymu už atskirų antikorupcinės atitikties funkcijų vykdymą atsakingais paskirti darbuotojai.

VERTINAMOSIOS ANALIZĖS IŠVADOS

1. Ankstesnės vertinamosios analizės metu numatyty veiksmų rezultatai. 2022 m. vertinamojoje analizėje buvo numatytos AVS gerinimo galimybės:

1) Naujai priimtus darbuotojus detaliau supažindinti su Bendrovės AVS, mokymų metu pateikti daugiau praktinių pavyzdžių, kaip teisingai elgtis konkrečiose situacijose, išmokyti atpažinti galimas korupcines rizikas.

2) Periodiškai informaciniais pranešimais teikti konsultacijas Bendrovės darbuotojams, atsakingiems už techninių sąlygų ir pirkimo dokumentų rengimą, sutarčių vykdymą, prekių ir paslaugų priėmimą, vykdančių mažos vertės pirkimus, priminimus (trumpas instrukcijas), kaip teisingai atlikti savo pareigas ir į ką atkreipti dėmesį.

3) Įvertinti, ar pakoreguoti Bendrovės vidaus teisės aktai, reglamentuojantys įdarbinimo procesus, veikia tinkamai. Gerinti AVS procesus, atsisakant perteklinių nuostatų.

2022 m. dėl Susisiekimo ministerijos parengtų naujų teisės aktų, įsigaliojusių nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų pakeitimų, atlikto audito rezultatų buvo peržiūrėtos ir koreguotos AVS procedūros, turinčios įtakos Bendrovės antikorupcinei vadybos sistemai. Atnaujinta Dovanų politika, AVS vadovas.

2. Išoriniai ir vidaus pokyčiai, galintys turėti įtakos Bendrovės antikorupcinei vadybos sistemai. Vietovės ir sektoriaus, kurioje veikia Įmonė, įtaka korupcijos rizikai, Bendrovės veiklos pobūdis, mastas ir sudėtingumas, Bendrovę kontroliuojantys subjektai, Bendrovės veiklos partneriai, sąveikos su valstybės pareigūnais pobūdis ir mastas, Bendrovei taikomi įstatymų, įstatymų įgyvendinamųjų teisės aktų, sutartiniai ir profesiniai įpareigojimai ir pareigos, o taip pat daugumos suinteresuotų šalių bei jų poreikiai ir lūkesčiai per vertinamąjį laikotarpį išliko iš esmės nepakitę ir nesukėlė pastebimų pokyčių, kurie turėtų reikšmingos įtakos Bendrovės AVS veikti. Vis tik įtakos Bendrovės AVS sistemai gali turėti bendrovės teisinio statuso pakeitimas iš valstybės įmonės į akcinę bendrovę.

Antikorupcinės politikos nuostatų vykdymas ir jų peržiūros poreikis

Bendrovės valdyba ir vadovas, formuodami bei įgyvendindami Antikorupcinę politiką bei Antikorupcinę vadybos sistemą, kartu su struktūrinių padalinių vadovais skatina laikytis ir laikosi politikoje įtvirtintų principų ir funkcijų.

Atsižvelgiant į Bendrovės antikorupcinės vadybos sistemos priežiūros audito metu 2022 m. CERSIST S. R. L. audito grupės pateiktas rekomendacijas, siekiant užtikrinti geresnę Bendrovės struktūriniuose

padaliniuose vykdomų veiklų, kurios gali turėti įtakos antikorupcinei vadybos sistemai, kontrolę, vidaus audita buvo atliekami Vilniuje Kauno, Palangos ir Šiaulių skrydžių valdymo centruose.

2022 m., atsižvelgiant į Vidaus audito tarnybos rekomendacijas, Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo pakeitimą ir su juo susijusių poįstatyminių teisės aktų pasikeitimus bus peržiūrėti ir pakoreguoti antikorupcinės vadybos sistemos dokumentai ir procedūros. Su Bendrovės tinklalapyje patalpinta politika gali susipažinti visi suinteresuoti asmenys. Politikoje įtvirtintais principais įsipareigoja vadovautis ir Bendrovės veiklos partneriai. Nustatyta, kad veiklos partneriui nesutikus priimti Politikoje įtvirtintų principų – su galimu veiklos partnerių gali būti nesudaroma bendradarbiavimo sutartis arba nutraukiama jau sudaryta sutartis.

3. Antikorupcinės vadybos sistemos veiksmingumas, įskaitant tendencijas, susijusias su:

3.1. Neatitiktimi ir korekciniais veiksmais

2022 m. Įmonės vidaus audito metu buvo nustatyta 1 neatitiktis (ištaisyta iki vidaus audito ataskaitos pateikimo) ir pateiktos 8 rekomendacijos [VA-Vidaus audito ataskaita \(2.3 E-9, VA-8\) \(ans.lt\)](#)

Vidaus audito tarnybos pateiktos rekomendacijos pagal patvirtintą taisomųjų veiksmų ir audito (patikrinimo) rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planą turi būti įgyvendintos iki 2023-03-31.

3.2. Monitoringo ir matavimo rezultatai

3.2.1. Bendrovės korupcijos rizikos mažinimo priemonių plane numatytos priemonės 2022 m. įgyvendintos 94,4 procentais;

3.2.2. korupcijos rizikų vertinimo rezultatai:

- įvertintos 5 Bendrovės veiklos sritys;
- nustatyta 60 rizikos veiksnių;
- įgyvendinamos 12 korupcijos rizikų mažinimo plane nustatytos priemonės;

3.2.3. sąmoningumo ir mokymų rezultatai:

- detalai pateikta 8 punkte.

3.2.3.1. kontrolės priemonių įgyvendinimas ir rezultatai.

Bendrovėje taikomos finansų kontrolės priemonės yra pakankamos, todėl papildomų finansinės kontrolės priemonių 2022 m. nesiiimta. Veiklos ir finansinės ataskaitos skelbiamos Bendrovės tinklalapyje: [Veiklos ir finansinės ataskaitos | VJ Oro navigacija](#). Visos finansinės veiklos auditų ataskaitos skelbiamos Bendrovės tinklalapyje: <https://www.ans.lt/lt/administracin-informacija/metines-ataskaitos/>. Tarptautinių SESAR projektų audito ataskaitos skelbiamos Bendrovės tinklalapyje: <https://doclogix.ans.lt/doclogix/Common/Form.aspx?ID=1859098>.

Visos 2022 m. korupcijos rizikų mažinimo plane nustatytos priemonės yra nefinansinės kontrolės priemonės (stropus patikrinimas, išankstinių rekomendacijų teikimas ir kt.). Daugiau dėmesio vertinant rizikas 2022 m. buvo skirta įdarbinimo procesui, darbuotojų pareigų pasikeitimo procedūroms ir tinkamam viešojo pirkimo užbaigimo procesui priimant perkamas prekes ar paslaugas.

3.2.3.2. atsakomybės už antikorupcinės vadybos sistemos reikalavimų laikymąsi paskirstymo rezultatai

Naujai paskirta valdyba susipažino su antikorupcinė vadybos sistema. Bendrovėje paskirti trys už antikorupcinę vadybos sistemos priežiūrą atsakingi darbuotojai. 2022 m. atsakingų už antikorupcinės vadybos sistemos priežiūrą darbuotojų sudėtis nesikeitė;

3.2.4. nustatytų atitikties trūkumų šalinimo rezultatai

2022 m. buvo įvykdytos visos 2021 m. pateiktos rekomendacijos.

3.2.5. atvejų, kai nebuvo atlikti suplanuoti vidaus audita, tyrimo rezultatai

Visi suplanuoti audita buvo atlikti.

3.2.6. teisės aktų projektų antikorupcinio vertinimo rezultatai

Atliktas viešųjų pirkimų proceso aprašo vertinimas; atliktas atskirų darbuotojų pareigybės aprašymų vertinimas; teiktos rekomendacijos dėl skrydžių vadovų atrankos proceso skaidrinimo.

3.2.7. informacijos apie asmenį, siekiantį eiti arba einantį pareigas Bendrovėje, tikrinimo rezultatai

2022 m. dėl 4 darbuotojų buvo kreiptasi į Specialiųjų tyrimų tarnybą ir prašyta pateikti informaciją apie asmenį, siekiantį eiti pareigas Bendrovėje. Gauta informacija nebuvo laikoma pagrindu nepaskirti šių asmenų į pareigas, nurodytas sąraše, dėl kurių teikiamas prašymas Specialiųjų tyrimų tarnybai pateikti informaciją.

3.2.8. informacijos apie Bendrovės veiklą antikorupcijos srityje teikimo rezultatai

2022 m. Susisiekimo ministerijai teikta informacija ([2-Siunčiamas raštas \(24.12E-205, 2-856\) \(ans.lt\)](#)) dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministru priskirtų valdymo sričių korupcijos prevencijos programos įgyvendinimo priemonių 2021-2022 m. plano vykdymo, įskaitant informaciją dėl:

- 2021 metų Bendrovėje vykdytų pirkimų;
- antikorupcinių mokymų Bendrovės darbuotojams organizavimo;
- Bendrovėje gautų pranešimų dėl korupcijos.

3.2.9. Bendrovės viešųjų ir privačių interesų derinimo tvarkos aprašo nuostatų pažeidimų rezultatai

Iš Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) buvo gauti statistiniai duomenys apie Bendrovės darbuotojus, susijusius giminystės ryšiais. STT duomenimis 34 darbuotojai yra tarpusavyje susiję giminystės ryšiais, t. y. sutuoktiniai, vaikai-tėvai ir sutuoktinių giminaičiai.

Ataskaitiniu laikotarpiu buvo nustatyta, kad 8 Bendrovės darbuotojų nebuvo laiku deklaravę viešųjų ir privačiųjų interesų, jiems išsiųstas raginimas nedelsiant pataisyti savo viešųjų ir privačiųjų interesų deklaracijas. Visi darbuotojai, kuriems privalu deklaruoti viešuosius ir privačius interesus, tai atliko. Darbuotojams pagal poreikį buvo nuolat teikiama reikalinga informacija, konsultacijos.

Pašalinti bendrovės teisiniam statusui, darbuotojams išsiųstas priminimas pataisyti savo viešųjų ir privačiųjų interesų deklaracijas iki 2022 m. sausio 27 d.

3.2.10. Pranešimų apie įgyvendinamos Antikorupcinės politikos nuostatų ir antikorupcinės vadybos sistemos reikalavimų pažeidimus – gauti 7 pranešimai dėl galimų pažeidimų. Plačiau apie tai 3.4 p.;

3.2.11. Korupcijos tyrimų ir su jais susijusių veiksmų rezultatai. Apie tai plačiau 3.5 p.

3.2.12. Tyrimų dėl Bendrovės darbuotojų padarytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų - 0.

3.2.13. Reikalavimų, susijusių su darbuotojų elgesiu, pažeidimų rezultatai – 0 pažeidimų

3.2.14. Bendrovės darbuotojų tolerancijos korupcijai indekso pokyčiai –8,6 (2020 m. buvo 7,4) proc.

3.3. audity rezultatai

2022 m. kovo 14 – 18 d. VĮ „Oro navigacija“ bendrovės CERSIST S. R. L. audito grupė – auditorius Massimiliano Pasqualini ir stebėtojas Olegas Zakabuninas atliko Bendrovės antikorupcinės vadybos sistemos priežiūros auditą pagal ISO 37001:2016 standarto reikalavimus ir 2022-03-22 pateikė atlikto audito ataskaitą Nr. 4-287 : [4-Gaunamas dokumentas \(24.15K-7, 4-287\) \(ans.lt\)](#). Audito metu nebuvo nustatyta trūkumų ar neatitiktųjų, bet buvo pateiktos 3 rekomendacijos siekiant pagerinti AVS efektyvumą.

2022 m. balandžio 19 d. – 2022 m. gegužės 13 d. VAT atliktas aviacijos saugumo auditas. Audito metu buvo atliekami saugumo bandymai, vertinamas personalo saugumas, asmenų praeities patikrinimai, duomenų saugumas, aviacijos saugumo mokymai ir kibernetinis saugumas. Audito metu nustatyta, kad esamas saugos lygis yra geras. Nustatytos neatitiktys buvo susijusios su žmogiškuoju veiksmu dėl nustatytų procesų įgyvendinimo atitikimo užtikrinimo vidaus teisės aktų nuostatomis. [VA-Vidaus audito ataskaita \(2.3 E-4, VA-4\) \(ans.lt\)](#)

2022 m. lapkričio 28 d. – 2022 m. gruodžio 22 d. Bendrovės antikorupcinės vadybos sistemos vidaus audito metu buvo nustatyta 1 neatitiktis ir pateiktos 8 rekomendacijų [VA-Vidaus audito ataskaita \(2.3 E-9, VA-8\) \(ans.lt\)](#)

Vidaus audito tarnybos pateiktos rekomendacijos pagal patvirtintą taisomųjų veiksmų ir audito (patikrinimo) rekomendacijų įgyvendinimo priemonių planą turi būti įgyvendintos iki 2023-03-31 [10-Bendri veiklos dokumentai \(2.2 E-16\) \(ans.lt\)](#).

3.4. pranešimais apie korupciją

2022 m. Bendrovėje iš viso gauti 7 pranešimai:

- 1) korupcijos pranešimų kanalais gautų pranešimų, vnt. – 7 pranešimai, visi jie išnagrinėti;
- 2) gautų pranešimų pagal Pranešėjo apsaugos įstatymą, vnt. – 0;
- 3) pradėtų ikiteisminių tyrimų, vnt. – 0.

Didžioji dalis Pasitikėjimo linijos kanalu gautų pranešimų susijusi su galimai neskaidriais atrankos procesais, ne visos atrankos yra skelbiamos vidiniais kanalais – atliktas atrankos proceso patikrinimas, pripažinta, kad dalis informacijos pasitvirtino. Tikrinimo metu buvo sustabdytas konkursas skrydžių vadovų pareigoms užimti, darbuotojai buvo informuoti apie vidinę atranką, buvo pateiktos rekomendacijos skelbti informaciją apie vidines atrankas vadovaujantis vidiniais teisės aktais.

3.5. tyrimai

Tyrimų, susijusių su korupcinio pobūdžio pranešimais, nebuvo atlikta atsižvelgiant į jų pobūdį, todėl 2022 m. gauti pranešimai buvo išnagrinėti, galimus/potencialius pažeidimus sprendžiant pokalbių su darbuotojais būdu ir aiškinantis tokio elgesio tikrumą ir priežastis. Tokiu būdu buvo siekiama ugdyti darbuotojų pranešimų kultūrą ne nuobaudomis, tačiau ugdytu ir darbuotojo interesų paisymu.

Bendrovėje atliktas vienas stropus patikrinimas, ataskaita pateikta 2022 m. sausio 19 d. Nr. T-91 „Dėl 2019 m. balandžio 19 d. įmonės su Vilniaus Gedimino technikos universitetu sudarytos bendradarbiavimo sutarties Nr. S-63 išsamaus, nepriklausomo tyrimo (stropaus patikrinimo) išvadų pateikimo“.

3.6. Įmonei kylančios korupcijos rizikos pobūdžiu ir mastu.

Įmonei kylančios korupcijos rizikos išlieka tos pačios, naujų nenustatyta. Nuo 2019 m., kai buvo atliktas pirmas korupcijos rizikų vertinimas, taip ir 2022 m. didžiausią susirūpinimą kėlė su vidaus administravimu susijusios rizikos: trūksta skaidrumo personalo valdymo srityje (atrankų procesas), apmokėjimo už dalyvavimą tarptautiniuose projektuose procesas.

5. Korupcijos rizikos mažinimui taikytų veiksmų rezultatyvumas.

Įdiegus Antikorupcinę vadybos sistemą kiekvienais metais ne rečiau kaip kartą per metus yra atliekamas Bendrovės korupcijos rizikos vertinimas, pervertinamos ankščiau identifikuotos ir nustatomos naujos rizikos:

Rizikos laipsnis	2019 m. identifikuotos rizikos	2020 m. identifikuotos rizikos	2021 m. identifikuotos rizikos		2022 m. identifikuotos rizikos	
Labai didelis	2	4	5	Nepriimtinos ¹ - 3 Priimtinos - 2	2	Nepriimtinos – 2
Didelis	5	2	4	Nepriimtinos – 2 Toleruotinos ² - 2	4	Nepriimtinos – 4
Vidutinis	11	21	18	Nepriimtinos - 5 Toleruotinos - 6 Priimtinos ³ - 7	14	Nepriimtinos – 6 Toleruotinos – 3 Priimtinos – 5

¹ Nepriimtinos – kurioms valdyti Bendrovės korupcijos rizikos mažinimo plane yra suplanuoti antikorupciniai veiksmai ir priemonės

² Toleruotinos – kurioms valdyti Bendrovės korupcijos rizikų mažinimo plane yra suplanuoti antikorupciniai veiksmai ir priemonės

³ Priimtinos – kurioms valdyti Bendrovės korupcijos rizikų mažinimo plane nėra planuojami antikorupciniai veiksmai ir priemonės

Mažas	10	14	17	Toleruotinos – 4 Priimtinos - 12 Nepriimtina - 1	28	Priimtinos - 28
Labai mažas	13	10	3	Toleruotina – 1 Priimtinos 2	12	Priimtinos - 12
Viso	41	51	47		60	

Ataskaitiniu laikotarpiu korupcijos rizikos mažinimo planas įvykdytas 94,4 proc., iš kurio 72 proc. užbaigtos veiklos, 22,4 proc. plano priemonių yra tęstinio pobūdžio, todėl numatyta, kad jos turi būti nuolat vykdomos. Dalis priemonių yra vykdymo būsenoje atsižvelgiant į tai, kad valstybės įmonei „Oro navigacija“ pakeitus teisinį statusą į akcinę bendrovę, laukiama išaiškinimo iš valstybės institucijų ir įstaigų dėl pareigos įgyvendinti šias priemones.

Atlikus rizikos vertinimą mažos ir labai mažos rizikos į korupcijos rizikų registrą ir korupcijos rizikų mažinimo planą įtrauktos nebuvo, nes jos buvo laikomos priimtiniomis.

Kiekvienai identifikuotai korupcijos rizikai yra priskirtas rizikos šeimininkas, t. y. tas Bendrovės darbuotojas ar struktūrinis padalinys, kurio kompetencijai priskirta valdyti šią korupcijos riziką ir įgyvendinti priemonę (-es).

Parengtas Bendrovės Korupcijos rizikų mažinimo planas, pagal kurį kiekvienai nepriimtinei ar toleruotinai rizikai, parinkus veiksmus (būdą) su ja (rizikos prisiėmimas arba rizikos mažinimas), parenkami veiksmai ir priemonės rizikoms suvaldyti, numatomi jų veiksmingumo vertinimo kriterijai, įgyvendinimo terminai bei paskirti už šių priemonių įgyvendinimą atsakingi darbuotojai.

Atsižvelgiant į rizikų šeimininkų pateiktą esamų priemonių, taikomų identifikuotai korupcijos rizikai valdyti, aprašymą ir šių priemonių aprašymų vidaus tvarkose dokumentinę analizę, buvo įvertintas nustatytų korupcijos rizikų priimtumas Bendrovei:

2022 m. korupcijos rizikai mažinti taikytinų veiksmų efektyvumo vertinimas, korupcijos rizikų pervertinimas ir korupcijos rizikų planai bus rengiami 2023 m. I ketv. Pervertinimas bus atliekamas pagal naują rizikų vertinimo metodiką, įvertinant rizikų lygį, įvertinant konkrečioms rizikoms taikomas valdymo priemones.

6. AVS funkcionavimui skirtų išteklių adekvatumas. AVS valdymui ir palaikymui skirti optimalūs ištekliai. Nedidelių finansinių išteklių gali prireikti korupcijos prevenciją vykdančių darbuotojų, Vidaus audito tarnybos darbuotojų, viešuosius pirkimus vykdančių darbuotojų bei už viešųjų ir privačių interesų derinimo įgaliotos darbuotojos kvalifikacijos palaikymui, nes, pagal ISO 37001 standartą ir antikorporcinės vadybos sistemą sudarančių teisės aktų reikalavimus, šių sričių darbuotojams reikalingas didesnis korupcijos prevencijos mokymų skaičius. Dideliu iššūkiu gali tapti 2022 m. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro valdymo sričių atsparumo korupcijai politikos priemonių įgyvendinimo tvarkos apraše numatyto reikalavimo nuolat daryti vykdomų pirkimų rizikos analizę.

7. Darbuotojų ir kitų suinteresuotųjų šalių pasiūlymai, pastabos dėl AVS

1) Naujai priimtus darbuotojus detaliau supažindinti su Bendrovės AVS, mokymų metu pateikti daugiau praktinių pavyzdžių, kaip teisingai elgtis konkrečiose situacijose, išmokyti atpažinti galimas korupcines rizikas.

2) Periodiškai, informaciniais pranešimais, teikti Bendrovės darbuotojams, atsakingiems už techninių sąlygų ir pirkimo dokumentų rengimą, sutarčių vykdymą, prekių ir paslaugų priėmimą, vykdančių mažos vertės pirkimus, priminimus (trumpas instrukcijas), kaip teisingai atlikti savo pareigas ir į ką atkreipti dėmesį.

3) Įvertinti, ar pakoreguoti Bendrovės vidaus teisės aktai, reglamentuojantys įdarbinimo procesus, veikia tinkamai.

4) Įvertinti ar darbuotojai tinkamai užbaigia viešųjų pirkimų procedūras ir pasirašo priėmimo perdavimo aktus, priimdami prekes, paslaugas ar darbus.

5) Vidaus audito tarnybos rekomendacijos išdėstytos jos teikiamose ataskaitose.

8. Darbuotojų antikorupcinio sąmoningumo ugdymas ir mokymas (galimi proceso trūkumai, pažymėtina geroji praktika, rekomendacijos).

2022 m. Bendrovėje buvo organizuoti antikorupciniai mokymai naujai priimtiems darbuotojams, juose dalyvavo 41 darbuotojas (14 proc. visų darbuotojų).

Bendrovės darbuotojai kėlė kvalifikaciją korupcijos prevencijos, viešųjų pirkimų, rizikų valdymo ir kitose srityse Lietuvoje vykdomuose mokymuose, konferencijose, seminaruose. 2022 m. Bendrovės darbuotojai dalyvavo šiuose mokymuose:

Bendrovės darbuotojai, atsakingi už korupcijos prevenciją Bendrovėje, dalyvavo Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos organizuotose susitikimuose, skirtuose pasidalinti gerąja praktika ir patirtimi, kuriant korupcijai atsparią aplinką, nuolatos dalyvaujama „Skaidrumo akademija“ organizuojamuose renginiuose.

9. AVS gerinimo galimybės.

1. Naujai priimtus darbuotojus ir kartotinių mokymų metu darbuotojus detaliau supažindinti su Bendrovės AVS, kaip teisingai elgtis konkrečiose situacijose, išmokyti atpažinti galimas korupcines rizikas.

2. Įvertinti ir pakoreguoti Bendrovės vidaus teisės aktus, reglamentuojančius įdarbinimo procesą. Gerinti AVS procesus, atsisakant perteklinių nuostatų.

3. Peržiūrėti VP procedūrą

10. Kiti klausimai. Nėra.